

การบริการข้อมูลวิจัยด้านข้าวในไทย¹

จิรวรรณ ศรีวงษ์^{2*} นันทิพย์ วิภาวิห์³ อรอนงค์ นัยวิกุล⁴ และ อารีย์ ธัญญิกิจจานุกิจ⁵

² สาขาสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ประเทศไทย

³ สาขาวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ประเทศไทย

⁴ คณะอุตสาหกรรมเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ประเทศไทย

⁵ สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ประเทศไทย

Rice Research Data Service in Thailand

Jirawan Sriwong^{2*}, Namtip Wipawin³, Onanong Naivikul⁴ and Aree Thanyakijjanukij⁵

² Information Science, Sukhothai Thammathirat Open University, Thailand

³ School of Liberal Arts, Sukhothai Thammathirat Open University, Thailand

⁴ Faculty of Agro-Industry, Kasetsart University, Thailand

⁵ Kasetsart University Library, Kasetsart University, Thailand

Article Info

Research Article

Article History:

Received 5 October 2020

Revised 23 November 2020

Accepted 27 January 2021

คำสำคัญ

การบริการข้อมูลวิจัย

งานวิจัยข้าวไทย

ข้อมูลวิจัยข้าวในไทย

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงคุณภาพนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการบริการข้อมูลวิจัยด้านข้าวในไทย กลุ่มตัวอย่างคัดเลือกแบบเจาะจงตามเกณฑ์ที่กำหนด ได้แก่ ผู้ปฏิบัติงานบริการข้อมูลวิจัยข้าว จำนวน 8 คน จากศูนย์บริการข้อมูลวิจัยด้านข้าวในไทย จำนวน 5 แห่ง เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัย ได้แก่ แบบบันทึกข้อมูล แบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบกึ่งโครงสร้าง การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหาแบบอุปนัย ผลการวิจัยพบว่าหน่วยงานบริการข้อมูลวิจัยทุกแห่งยังไม่มีนโยบายการบริการข้อมูลวิจัยโดยเฉพาะ และมุ่งจัดให้บริการสืบค้นข้อมูลผ่านระบบสืบค้นข้อมูลวิจัยด้านการเกษตร และการบริการตอบคำถามผ่านทางโทรศัพท์และสื่อสังคมออนไลน์เป็นหลัก ขาดการบริการเพื่อสร้างความตระหนักในคุณค่าของการจัดการข้อมูลวิจัย และการอบรมเพื่อสร้างความฉลาดรู้ทางข้อมูล

* Corresponding author

E-mail address:

Jirawan.sriwong@gmail.com

¹ บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของคุณฐฎิณีนิพนธ์ หลักสูตรปรัชญาคุณฐฎิณีบัณฑิต (สารสนเทศศาสตร์) สาขาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช เรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริการข้อมูลวิจัยด้านข้าวในอาเซียน ซึ่งได้รับทุนสนับสนุนการเรียนและการวิจัยจากโครงการปริญญาเอกกาญจนาภิเษก (คปภ. รุ่นที่ 18) จากสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ และมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

Keywords:

Research data service,
Rice research paper,
Rice research data

Abstract

This study employed qualitative research tools to investigate the status of rice research data service in Thailand. The purposive sampling consisted of 8 administrators and staff who were assigned to provide rice research data service researchers from 5 rice research data service centers. The research instruments were record forms and semi-structured interviews. Inductive content analysis was employed to analyze data. The research found that rice research data service in Thailand, provided by rice research data service centers, did not have a research data service policy. The rice research data services in Thailand mostly were research data retrieval services via agricultural research repository and reference services via telephone and social media. Rising awareness of research data management services and training in data literacy was not found.

1. บทนำ

กระแสการวิจัยแบบเปิด (Open research) และข้อมูลแบบเปิด (Open data) ในปัจจุบันและการเล็งเห็นถึงความสำคัญของข้อมูลวิจัยที่ถูกผลิตขึ้นอย่างมากภายในฐานทรัพยากรการวิจัยที่สามารถแบ่งปันและใช้ซ้ำเพื่อต่อยอดการวิจัย และเป็นเครื่องมือในการตรวจสอบผลการวิจัยเพื่อการวิจัยที่โปร่งใสและสามารถตรวจสอบย้อนกลับได้นั้น (Cox & Verbann, 2018) ทำให้องค์กรสนับสนุนการวิจัยในระดับนานาชาติ ได้แก่ สหรัฐอเมริกา สหภาพยุโรป สหราชอาณาจักร ออสเตรเลีย เป็นต้น ได้กำหนดให้นักวิจัยที่จะขอทุนสนับสนุนการวิจัยจากรัฐบาลจะต้องจัดทำแผนการจัดการข้อมูลวิจัยพร้อมกับข้อเสนอเพื่อขอรับทุนสนับสนุนการวิจัย เพื่อสนับสนุนการใช้ข้อมูลวิจัยซ้ำ รวมถึงส่งเสริมการสื่อสารและแบ่งปันข้อมูลวิจัยอย่างสร้างสรรค์ในฐานะของส่วนหนึ่งของผลการวิจัย ซึ่งเป็นหนึ่งในเกณฑ์การประเมินคุณภาพของงานวิจัยในปัจจุบัน (Recker et al., 2015; UK's Research Excellence framework)

การจัดการข้อมูลวิจัย คือ การธรรมาภิบาลข้อมูลตลอดทุกขั้นตอนของการวิจัย (Angeliki et al., 2021) เป็นการดำเนินการเกี่ยวกับข้อมูลวิจัยอย่างถูกต้องและสอดคล้องตามมาตรฐานสากลตั้งแต่เริ่มวางแผนการดำเนินงานวิจัยจนถึงการเผยแพร่ข้อมูลวิจัย อย่างไรก็ตาม การจัดการข้อมูลวิจัยดังกล่าวนั้น จำเป็นต้องมีการทำแผนการจัดการอย่างเฉพาะเจาะจงตามเงื่อนไขของผู้ให้ทุนหรือขององค์กร และต้องอาศัยทักษะเฉพาะด้านการจัดการข้อมูลของนักวิจัย ส่งผลให้นักวิจัยบางกลุ่มประสบปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินงานด้านการจัดการข้อมูล อาทิ การจัดทำแผนการจัดการข้อมูลวิจัย การจัดทำเมทาดาทาให้กับข้อมูลวิจัย การสงวนรักษาข้อมูลวิจัย (Diekmann, 2012; Williams, 2012) และต้องการการบริการเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานดังกล่าว

ในปัจจุบันการบริการข้อมูลวิจัยเพื่อสนับสนุนและให้ความช่วยเหลือแก่นักวิจัยในการดำเนินงานเกี่ยวกับการจัดการข้อมูลวิจัย จึงได้ถูกพัฒนาขึ้นในหลายประเทศ โดยเฉพาะหน่วยงานที่มีการดำเนินงานด้านการวิจัย เช่น มหาวิทยาลัย และศูนย์วิจัยต่าง ๆ โดยหน่วยงานย่อย ที่มักได้รับการมอบหมายให้จัดการบริการข้อมูลวิจัย หรือริเริ่มการบริการข้อมูลวิจัยขึ้นเพื่อสนับสนุนผู้ใช้บริการที่เป็นนักวิจัย ได้แก่ ห้องสมุดมหาวิทยาลัย ห้องสมุดเฉพาะ และศูนย์สารสนเทศในศูนย์วิจัย (Briney et al., 2015; Chiware & Mathe, 2015; Kahn et al., 2014; Sykes, 2008) โดยการออกแบบการบริการข้อมูลวิจัย มักกำหนดขึ้นโดยอ้างอิงตามตัวแบบวงจรชีวิตของข้อมูลวิจัยของ UK Data Archive ได้แก่ การสร้างข้อมูล การประมวลผลข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล การสงวนรักษาข้อมูล และการทำให้ข้อมูลสามารถเข้าถึงได้ ทั้งนี้ เพื่อให้การบริการมีความสอดคล้องกับขั้นตอนการดำเนินการวิจัย (Pryor et al., 2014; Tenopir et al., 2013)

ในบริบทของประเทศไทยนั้น แม้ว่าการวิจัยและการพัฒนานวัตกรรมด้านข่าวมีความจำเป็นยิ่งต่อการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและพัฒนาศักยภาพทางการแข่งขันของประเทศไทย และการจัดการข้อมูลวิจัยด้านข่าวอย่างเป็นทางการเป็นระบบจะช่วยส่งเสริมและต่อยอดการวิจัยด้านข่าวเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยได้ก็ตาม แต่หน่วยงานผู้ให้ทุนในประเทศไทย และหน่วยงานวิจัยด้านข่าวที่เกี่ยวข้องยังไม่มีข้อกำหนดเกี่ยวกับการจัดการข้อมูลวิจัยเพื่อรองรับการใช้ซ้ำ และการใช้งานร่วมกันระหว่างนักวิจัยอย่างเป็นทางการเป็นลายลักษณ์อักษร ซึ่งจากการทบทวนวรรณกรรมด้านการจัดการข้อมูลวิจัยในไทย พบว่า ปัญหาด้านการจัดการข้อมูลที่สำคัญในไทย คือ ปัญหาในเชิงนโยบาย ได้แก่ การขาดความพร้อมของนโยบายการจัดการข้อมูล (นันทิพย์ วิชาวิน, 2559) โดยเฉพาะในด้านการจัดการลิขสิทธิ์ การธรรมาภิบาลข้อมูล และมาตรฐานของข้อมูล ข้อมูลอยู่ในรูปแบบที่ไม่รองรับการใช้งานร่วมกันระหว่างระบบส่งผลให้การบูรณาการข้อมูลการวิจัยเป็นไปได้ยาก (สุกัญญา เรื่องสุวรรณ, 2554) ปัญหาดังกล่าวนี้ ได้ส่งผลให้การพัฒนาการจัดการงานวิจัย เพื่อส่งเสริมการใช้ประโยชน์ หรือเพื่อการแบ่งปันระหว่างนักวิจัยไม่สามารถดำเนินการได้อย่างราบรื่น รวมถึงขาดการเชื่อมโยงระหว่างผู้วิจัยและผู้นำผลการวิจัยไปใช้งาน (สุทธิพร จิตรมิตรภาพ, 2551 อ้างถึงใน รุจเรชา วิทยาวุฒิกุล, 2557, น. 14)

ในส่วนของงานวิจัยด้านการบริการข้อมูลวิจัยในไทยนั้น ยังไม่พบการศึกษายวิจัยที่ชัดเจนในด้านการศึกษาคำความต้องการการบริการข้อมูลวิจัย การพัฒนาโยบายการบริการข้อมูลวิจัย รวมถึงกระบวนการการให้บริการข้อมูลวิจัยอย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรม ในขณะที่ประเทศในภูมิภาคอาเซียน และประเทศใกล้เคียง เช่น ประเทศจีน พบว่า หลายประเทศได้มีการพัฒนาการบริการข้อมูลวิจัยขึ้นบ้างแล้ว โดยมีความแตกต่างกันไปตามระดับการให้บริการ อาทิ Nanyang Technological University, Singapore และ Wuhan University, People's Republic of China ได้มีการพัฒนาการบริการข้อมูลวิจัยอย่างครบถ้วนตั้งแต่ระดับนโยบาย การวางแผนและจัดการด้านบุคลากร และโครงสร้างพื้นฐาน และการบริการข้อมูลวิจัยในหลายหลายรูปแบบ ได้แก่ การบริการการอบรมด้านการจัดการข้อมูลวิจัย การบริการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการจัดการข้อมูลวิจัย หรือการบริการแหล่งข้อมูลเพื่อใช้ในการศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับการจัดการข้อมูลวิจัย เป็นต้น

ด้วยความสำคัญของการบริการข้อมูลวิจัย ซึ่งมีส่วนช่วยในการสนับสนุนการใช้ประโยชน์จากข้อมูลวิจัยอย่างคุ้มค่า รวมถึงการเป็นแหล่งข้อมูลเพื่อส่งเสริมการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันด้านข่าวของไทย และจากการศึกษาวรรณกรรมด้านการบริการข้อมูลวิจัยในไทย ยังมีจำกัด และขาดความครบถ้วนในเนื้อหาด้านการบริการข้อมูลวิจัยเฉพาะสาขาวิชา ผู้วิจัยจึงประสงค์จะศึกษาสภาพการบริการข้อมูลวิจัยด้านข่าวในไทย เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของการบริการข้อมูลวิจัยโดยเฉพาะการบริการข้อมูลวิจัยด้านข่าวในไทย และด้วยงานวิจัยชิ้นนี้เป็นส่วนหนึ่งของการวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริการข้อมูลวิจัยด้าน

ข่าวในไทย ผลจากการวิจัยในครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการสร้างรูปแบบการบริการข้อมูลวิจัยด้านข่าวที่เหมาะสมสำหรับประเทศไทยต่อไป

2. แนวคิดที่เกี่ยวข้อง

การบริการข้อมูลวิจัย (Research data management service/Research data service) เป็นการบริการที่จัดขึ้นเพื่อสนับสนุนนักวิจัยในการจัดการข้อมูลวิจัยของตนที่เกิดขึ้นในแต่ละขั้นตอนตามวงจรวิจัย เพื่อให้ข้อมูลวิจัยนั้นสามารถค้นพบและเข้าใจได้ (Pryor et al., 2014) ทั้งโดยตัวนักวิจัยเอง และบุคคลอื่น ๆ การจัดการข้อมูลวิจัยที่สอดคล้องกับแนวปฏิบัติ หรือมาตรฐานด้านการจัดการข้อมูลวิจัย ทั้งในระดับชุมชนนักวิจัยในแต่ละสาขา หรือในระดับสากล จะช่วยให้ข้อมูลวิจัยนั้นสามารถใช้งานซ้ำได้ และสามารถแบ่งปันให้กับนักวิจัยสาขาเดียวกัน หรือข้ามสาขาเพื่อสร้างความร่วมมือการวิจัยในเชิงบูรณาการได้ (Cox & Verbann, 2018)

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง พบว่า การศึกษาด้านการบริการข้อมูลวิจัยในปัจจุบัน มีการใช้รูปแบบการวิจัยที่หลากหลายทั้งการวิเคราะห์เนื้อหา การวิเคราะห์เว็บไซต์ ห้องสมุด การสัมภาษณ์เชิงลึก การปริทัศน์วรรณกรรมอย่างเป็นระบบ การสำรวจด้วยแบบสอบถาม โดยมุ่งเน้นเพื่อศึกษาเกี่ยวกับบุคคล 2 กลุ่ม ได้แก่ ผู้ใช้บริการ ในประเด็นของความต้องการ การบริการ ทศนคติและปัญหาเกี่ยวกับการจัดการข้อมูลวิจัย และผู้ให้บริการทั้งในระดับหน่วยงาน และบรรณารักษ์ ในประเด็นสภาพปัจจุบันของการบริการข้อมูลวิจัย เกี่ยวกับทักษะความรู้ที่จำเป็นต่อการให้บริการข้อมูลวิจัย ทศนคติของบรรณารักษ์ต่อการบริการข้อมูลวิจัย อุปสรรคในการให้บริการข้อมูลวิจัย เป็นต้น (Angeliki et al., 2021; Tenopir et al., 2019)

การศึกษาด้านการบริการข้อมูลวิจัยโดยเฉพาะในระดับข้อมูลดิบนั้น เริ่มมีความสำคัญในช่วงตั้งแต่ พ.ศ. 2553 (2010's) เนื่องจากการประกาศหลักและแนวทางในการเข้าถึงข้อมูลวิจัยที่ได้รับทุนสนับสนุนจากหน่วยงานสาธารณะ (Principles and Guidelines for Access to Research Data from Public Funding) โดยองค์การเพื่อความร่วมมือและการพัฒนาทางเศรษฐกิจ (OECD) ในปี พ.ศ. 2550 ทำให้หน่วยงานผู้ให้ทุนในประเทศสมาชิก เช่น สหรัฐอเมริกา สหราชอาณาจักร ได้นำหลักดังกล่าวไปพัฒนาเป็นนโยบายการให้ทุนวิจัย ที่ระบุให้ผู้รับทุนต้องจัดทำแผนการจัดการข้อมูลเป็นส่วนหนึ่งของเค้าโครงการวิจัยเพื่อขอรับทุนจากหน่วยงาน (Huang et al., 2020) รวมถึงความสำคัญของการจัดการข้อมูลวิจัยที่ได้รับการยกระดับให้เป็นแบบแผน หรือแนวปฏิบัติด้านการวิจัย โดยเฉพาะในระดับอุดมศึกษา (Angeliki et al., 2021)

ด้วยเงื่อนไขดังกล่าว ทำให้ห้องสมุดในมหาวิทยาลัยวิจัย โดยเฉพาะในสหรัฐอเมริกา ได้จัดการบริการเพื่อให้ความช่วยเหลือแก่นักวิจัยในการจัดทำแผนการจัดการข้อมูลวิจัย รวมถึงการบริการเพื่อให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการจัดการข้อมูลวิจัย โดยการริเริ่มการบริการข้อมูลวิจัยพบว่า ห้องสมุดพัฒนาการบริการขึ้น ด้วยวิธีการขยายขอบเขตการบริการของแผนก หรืองาน

บริการที่ห้องสมุดมีอยู่เดิม เช่น บริการอ้างอิง การสอนการรู้สารสนเทศ ให้ครอบคลุมไปถึงการบริการในระดับข้อมูลดิบ (Cox & Verbann, 2018; Tenopir et al., 2019) หรือการจัดตั้งแผนกหรือทีมงานขึ้นมาเพื่อดำเนินการด้านการบริการข้อมูลวิจัยอย่างเป็นเอกเทศ

การพัฒนาการบริการข้อมูลวิจัยนั้น โดยทั่วไปห้องสมุดจะพัฒนากิจกรรม หรือบริการขึ้นโดยอ้างอิงตามตัวแบบวงจรชีวิตข้อมูลวิจัย เพื่อการจัดการบริการที่สอดคล้องและสนับสนุนการจัดการข้อมูลวิจัยของนักวิจัยในแต่ละขั้นตอน (Tenopir et al., 2013) ทั้งนี้ การพัฒนาบริการข้อมูลวิจัยให้ประสบความสำเร็จและมีความยั่งยืนนั้น นอกจากการให้ความสำคัญกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย อาทิ นักวิจัย ฝ่ายเทคโนโลยีสารสนเทศ ฝ่ายวิจัยในหน่วยงาน ต่อการเข้ามามีส่วนร่วมในการให้บริการแล้ว ห้องสมุดจำเป็นต้องพิจารณาถึงองค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่ องค์ประกอบด้านการบริหารจัดการ อาทิ นโยบายการดำเนินงาน งบประมาณ และบุคลากร องค์ประกอบด้านกระบวนการและกิจกรรมการบริการ องค์ประกอบด้านทรัพยากร ได้แก่ ข้อมูลวิจัย เครื่องมือและอุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดบริการ เป็นต้น (Ahmadi et al., 2016; Cox & Verbann, 2018; Henderson, 2016; Schirwagen et al., 2019; Smith II, 2014)

การบริการข้อมูลวิจัยถือเป็นหนึ่งในโครงสร้างพื้นฐานที่สนับสนุนแนวโน้มการวิจัยแบบมุ่งข้อมูล (Data intensive research) และวิทยาศาสตร์แบบเปิด (Open Science) (Recker et al., 2015) ซึ่งการจัดให้บริการนั้น สามารถแบ่งประเภทของการบริการได้ 4 ประเภท (Chiware & Mathe, 2015; Henderson, 2016; Keller, 2015; Piorun, 2013; Recker et al., 2015) ได้แก่ การให้บริการโครงสร้างพื้นฐาน และเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักวิจัยในการจัดเก็บ สงวนรักษา และเผยแพร่ข้อมูลวิจัย อาทิ การบริการคลังข้อมูล ลำดับต่อมาคือ การบริการเพื่อสนับสนุน หรือให้คำแนะนำเกี่ยวกับการจัดการข้อมูล อาทิ การจัดทำแผนการจัดการข้อมูล คำแนะนำเกี่ยวกับกฎหมายลิขสิทธิ์ หรือการปกปิดข้อมูล และความละเอียดอ่อนของข้อมูลที่ต้องพิจารณาก่อนการนำข้อมูลเข้าระบบเพื่อจัดเก็บและเผยแพร่ ตลอดจนการสนับสนุนเกี่ยวกับการตีพิมพ์ผลงาน การบริการและเผยแพร่ข้อมูลวิจัย และการส่งเสริมการแลกเปลี่ยนและการใช้ข้อมูลวิจัยร่วมกัน

การบริการข้อมูลวิจัย ยังรวมถึง การบริการทางด้านการอบรมและให้ความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานการจัดการข้อมูลและประเด็นที่มีความสำคัญต่อนักวิจัย อาทิ การอบรมเกี่ยวกับการทำเมทาตาhta ลักษณะไฟล์มาตรฐานที่แนะนำสำหรับการจัดเก็บและเผยแพร่ เป็นต้น และการบริการเพื่อสร้างการรับรู้และตระหนักถึงการจัดการและการบริการข้อมูลวิจัย มีเป้าหมายเพื่อสร้างการรับรู้และทัศนคติที่ดีต่อการบริการข้อมูลวิจัยในหมู่นักวิจัย และการประชาสัมพันธ์นโยบายที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างความร่วมมืออันดีกับนักวิจัยและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ลักษณะของกิจกรรมเพื่อสร้างการรับรู้ ได้แก่ การจัดนิทรรศการ การจัดกิจกรรมสัญจรเพื่อแนะนำการบริการข้อมูลวิจัยที่สำนักงานของผู้ใช้บริการ เป็นต้น

3. วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาสภาพการบริการข้อมูลวิจัยด้านข้าวในไทย

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีรายละเอียดการดำเนินการวิจัยดังนี้

4.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

4.1.1 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหาร และ/หรือ ผู้รับผิดชอบงานการบริการข้อมูลวิจัยด้านข้าวจากหน่วยงานบริการข้อมูลวิจัยที่มีนโยบายและพันธกิจอย่างเป็นทางการเป็นลายลักษณ์อักษรเกี่ยวกับการจัดเก็บและให้บริการข้อมูลวิจัยเกี่ยวกับข้าวในเชิงเกษตรกรรมและการแปรรูปในไทย จำนวน 5 แห่ง ได้แก่ 1) ศูนย์สนทนทางเกษตรแห่งชาติ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 2) สำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตร (องค์การมหาชน) 3) ศูนย์ข้อมูลการวิจัย สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ 4) ศูนย์วิทยาศาสตร์ข้าว มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และ 5) สำนักคอมพิวเตอร์และสารสนเทศ กรมการข้าว

4.1.2 กลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยทำการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างสำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลแบบเจาะจง (Purposive Sampling) คือ ผู้บริหาร และ/หรือ ผู้ปฏิบัติงานแห่งละ 1 คน สังกัดศูนย์วิจัยด้านข้าวที่ได้คัดเลือกไว้ตามรายละเอียดในข้อ 4.1.1 ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น จำนวน 8 คน

4.2 เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ แบบบันทึกข้อมูล และแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างที่พัฒนาขึ้นตามองค์ประกอบของการบริการสนับสนุนการจัดการข้อมูลวิจัย (Components of RDM support services) โดย Digital Curation Centre (Jones, 2014) และ The DCC's Research Infrastructure Self-Evaluation (RISE) framework (Rans & Whyte, 2017) และผู้วิจัยได้นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นเสนอให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity Testing) โดยแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นมีค่าตรงความสอดคล้องที่ 0.75

4.3 การเก็บข้อมูลผู้วิจัยเดินทางไปเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ตั้งแต่วันที่ 22 มกราคม - 30 มิถุนายน 2562 โดยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลแต่ละท่าน ซึ่งใช้เวลาโดยเฉลี่ยประมาณ 45 นาที - 1 ชั่วโมง

4.4 การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหาแบบอุปนัย

5. นิยามศัพท์

ในการศึกษาวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดนิยามศัพท์เพื่อใช้ในการศึกษาและปฏิบัติการวิจัยดังต่อไปนี้

5.1 ข้อมูลวิจัยด้านข่าว หมายถึง ข้อมูลผลการวิจัยในรูปแบบวิทยานิพนธ์ รายงานการวิจัย บทความวิจัย และข้อมูลที่เก็บและแสวงหาเพื่อการดำเนินงานวิจัยด้านข่าวหรือสนับสนุนผลการศึกษาศึกษาการวิจัยด้านข่าวในบริบทการวิจัยทางด้านเกษตรกรรมและการแปรรูปข่าวในฐานะผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร

5.2 สภาพการบริการข้อมูลวิจัยด้านข่าว หมายถึง การดำเนินงานบริการข้อมูลวิจัยด้านข่าวของหน่วยงานบริการสารสนเทศด้านข่าวในเชิงเกษตรกรรมและการแปรรูปในไทย จำนวน 5 แห่ง ในด้านด้านสภาพการบริหารและการจัดการข้อมูลวิจัยเพื่อการให้บริการ ได้แก่ นโยบายการบริการ บุคลากร ทรัพยากรสารสนเทศที่ให้บริการ และกระบวนการจัดการสารสนเทศเพื่อการบริการ และด้านสภาพผู้ใช้และการจัดบริการข้อมูลวิจัยด้านข่าวในไทย ได้แก่ ผู้ใช้บริการ ลักษณะการบริการ ช่องทางการให้บริการ และเทคโนโลยีที่ใช้ในการบริการ

6. ผลการวิจัย

ผลการศึกษาสภาพการบริการข้อมูลวิจัยด้านข่าวในไทย สามารถสรุปผลการศึกษาได้ 2 ประเด็น ได้แก่ ประเด็นด้านสภาพการบริหารและการจัดการข้อมูลวิจัยเพื่อการให้บริการข้อมูลวิจัยด้านข่าวในไทย และประเด็นด้านสภาพผู้ใช้และการจัดบริการข้อมูลวิจัยด้านข่าวในไทย โดยมีรายละเอียดผลการศึกษาแบ่งตามประเด็นตามลำดับ ดังต่อไปนี้

6.1 ประเด็นด้านสภาพการบริหารและการจัดการข้อมูลวิจัยเพื่อการให้บริการข้อมูลวิจัยด้านข่าวในไทย ประกอบไปด้วย หัวข้อด้านนโยบาย ด้านบุคลากร และด้านกระบวนการจัดการทรัพยากรสารสนเทศเพื่อให้บริการ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

6.1.1 ด้านนโยบายการบริการข้อมูลวิจัยด้านข่าว พบว่า หน่วยงานบริการข้อมูลวิจัยด้านข่าวทุกแห่งไม่มีนโยบายเพื่อการบริการข้อมูลวิจัยด้านข่าวโดยตรง แต่อาศัยนโยบายการบริการทรัพยากรสารสนเทศ หรือนโยบายการดำเนินงานของหน่วยงานเป็นแนวทางในการดำเนินงาน เนื้อหาของนโยบายในภาพรวมมุ่งเน้นการดำเนินงาน 2 ด้าน ได้แก่ ด้านการรวบรวมและจัดเก็บสารสนเทศตามนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัดให้สามารถเข้าถึงได้ในระยะยาว และด้านการบริการสารสนเทศ โดยมุ่งเน้นการให้บริการสารสนเทศผ่านระบบออนไลน์ และการให้บริการการเข้าถึงสารสนเทศแบบจุดเดียวเบ็ดเสร็จ (One stop service)

6.1.2 ด้านบุคลากร พบว่า บุคลากรที่ให้บริการประกอบด้วย บุคลากร 2 กลุ่ม ได้แก่ นักเอกสารสนเทศการเกษตร ทำหน้าที่จัดหมวดหมู่ ลงรายการสารสนเทศงานวิจัยด้านการเกษตร ตามมาตรฐาน AGRIS และให้บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้าเกี่ยวกับสารสนเทศทางด้านการเกษตร และนักวิชาการคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ ทำหน้าที่ออกแบบ พัฒนาระบบสารสนเทศให้เป็นไปตามมาตรฐานสากลและดูแลระบบให้พร้อมใช้งานอยู่เสมอ รวมทั้งการฝึกอบรมเกี่ยวกับการใช้งานระบบแก่ผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้อง อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาพบว่า ยังไม่มีหน่วยงานใดที่มีบุคลากรที่รับผิดชอบเกี่ยวกับด้านการจัดการข้อมูลวิจัยในระดับข้อมูลดิบโดยตรง เนื่องจากในเวลาที่ศึกษานั้น หน่วยงานยังไม่ได้รับนโยบายจากหน่วยงานต้นสังกัดเกี่ยวกับการดำเนินงานด้านการจัดการข้อมูลวิจัยในระดับข้อมูลดิบ

6.1.3 ด้านกระบวนการจัดการทรัพยากรสารสนเทศเพื่อให้บริการ สามารถรายงานผลการศึกษา แบ่งตามหัวข้อ ได้ดังนี้

(1) ด้านทรัพยากรสารสนเทศ พบว่า ทรัพยากรสารสนเทศด้านข่าวที่มีให้บริการส่วนใหญ่อยู่ในรูปแบบของข้อมูลวิจัยฉบับเต็ม ได้แก่ รายงานการวิจัย วิทยานิพนธ์ รายงานการประชุมวิชาการ บทความวิจัย บทความวิชาการ คู่มือการเพาะปลูกข้าว ทั้งในรูปแบบสิ่งพิมพ์และไฟล์ดิจิทัลเพื่อให้บริการผ่านช่องทางออนไลน์

(2) การจัดหาและรวบรวมข้อมูลวิจัยด้านข่าว พบว่า หน่วยงานบริการข้อมูลวิจัยด้านข่าว จัดหาและรวบรวมรายงานการวิจัย บทความวิจัย และวิทยานิพนธ์ ด้วยวิธีการต่าง ๆ ได้แก่ การจัดหาและรวบรวมผ่านข้อตกลงของหน่วยงาน การจัดหาและรวบรวมภายใต้เงื่อนไขสัญญาการรับทุน และการได้รับผ่านความร่วมมือและการขอความอนุเคราะห์

(3) การจัดหมวดหมู่ข้อมูลวิจัยด้านข่าว พบว่า หน่วยงานบริการส่วนใหญ่ดำเนินการจัดหมวดหมู่ตามเนื้อหาของเอกสาร โดยใช้คำสำคัญที่นักวิจัยระบุไว้ในส่วนของสาระสังเขป ชื่อเรื่อง มาใช้ในการจัดหมวดหมู่เอกสาร โดยการดำเนินการในด้านนี้จะแตกต่างกันตามลักษณะของหน่วยงาน โดยหน่วยงานบริการที่มีลักษณะเป็นศูนย์คอมพิวเตอร์ หรือฝ่ายเทคโนโลยี จะไม่มีการดำเนินการเกี่ยวกับการลงรายการและจัดหมวดหมู่อย่างเป็นมาตรฐาน เนื่องจากข้อมูลและทรัพยากรสารสนเทศที่ให้บริการจะดำเนินการจัดหมวดหมู่โดยนักวิจัย หรือฝ่ายวิจัยของหน่วยงาน ส่วนหน่วยงานบริการข้อมูลวิจัยที่เป็นศูนย์สารสนเทศเฉพาะทางด้านการเกษตร และหน่วยงานผู้ให้ทุนจะมีการดำเนินงานด้านการลงรายการตามมาตรฐาน อาทิ AACR2, Dublin Core Metadata

(4) การจัดเก็บข้อมูลวิจัยด้านข่าว พบว่าหน่วยงานบริการข้อมูลวิจัยด้านข่าวจัดเก็บบทความวิจัย รายงานการวิจัย วิทยานิพนธ์ ทั้งในรูปแบบของสิ่งพิมพ์ และไฟล์ดิจิทัล โดยส่วนใหญ่จัดเก็บข้อมูลในรูปแบบดิจิทัลในคอมพิวเตอร์แม่ข่ายของหน่วยงาน

(5) การเผยแพร่ข้อมูลวิจัย หน่วยงานบริการข้อมูลวิจัยด้านข่าวให้บริการเผยแพร่ข้อมูลวิจัยที่อยู่ในรายงานการวิจัย วิทยานิพนธ์ และบทความวิจัยผ่านทางออนไลน์เป็นหลัก โดยเผยแพร่

ผ่านระบบคลังข้อมูล หรือคลังความรู้ของหน่วยงาน และมีการใช้เครื่องมือนำเข้าข้อมูล (Migration Tool) เพื่อเชื่อมโยงข้อมูลงานวิจัยจากหน่วยงานในเครือข่ายความร่วมมือมาที่ระบบคลังข้อมูล เพื่อให้ผู้ใช้บริการสามารถสืบค้นข้อมูลงานวิจัยด้านข่าวและการเกษตรได้ภายในหน้าจอเดียว โดยรูปแบบของข้อมูลที่เผยแพร่ส่วนใหญ่เป็นข้อมูลบรรณานุกรมและสาระสังเขป ส่วนการบริการข้อมูลฉบับเต็มจะให้บริการเฉพาะข้อมูลวิจัยที่ได้รับการอนุญาตสิทธิการใช้งานและเผยแพร่จากเจ้าของผลงานแล้วเท่านั้น

(6) การสงวนรักษาข้อมูลวิจัยด้านข่าว พบว่า หน่วยงานบริการข้อมูลวิจัยด้านข่าวมีแผนการดำเนินงานเกี่ยวกับการสงวนรักษาฐานวิจัยในรูปแบบของรายงานการวิจัย วิทยานิพนธ์ และบทความวารสาร เพื่อมุ่งให้สามารถบริการข้อมูลวิจัยและเข้าถึงข้อมูลผ่านระบบออนไลน์ อย่างไรก็ตาม แผนงานดังกล่าวนี้ยังไม่ครอบคลุมถึงชุดข้อมูลวิจัย และหน่วยงานทุกแห่งยังไม่มียุทธศาสตร์การสงวนรักษาข้อมูลวิจัยอย่างเป็นลายลักษณ์อักษร

6.2 ประเด็นด้านสภาพผู้ใช้และการจัดบริการข้อมูลวิจัยด้านข่าวในไทย สามารถรายงานผลการศึกษาด้านผู้ใช้ ด้านลักษณะการบริการ ด้านช่องทางการให้บริการ และด้านเทคโนโลยีที่ใช้ในการบริการ ตามลำดับต่อไปนี้

6.2.1 ด้านผู้ใช้ พบว่า กลุ่มผู้ใช้หลัก คือ นักวิจัยด้านข่าว อาจารย์ และนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาที่ศึกษาด้านข่าว เพื่อนำข้อมูลไปใช้ในงานวิจัย หรือการศึกษาด้านข่าวของตนเอง ลักษณะของข้อมูลวิจัยด้านข่าวที่ใช้ส่วนใหญ่ คือ ข้อมูลในลักษณะของผลการวิจัย อาทิ รายงานการวิจัย บทความวิจัย โดยมุ่งแสวงหาข้อมูลวิจัยด้านข่าวผ่านช่องทางออนไลน์ โดยแหล่งข้อมูลที่ใช้ในการสืบค้น ได้แก่ เว็บไซต์ของห้องสมุดมหาวิทยาลัย และคลังข้อมูลงานวิจัยด้านการเกษตร อาทิ ฐานข้อมูลงานวิจัยข่าว คลังข้อมูลวิจัยการเกษตร สำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตร ฐานข้อมูลข่าวและชาวนาไทย คลังความรู้ดิจิทัลด้านการเกษตร สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และระบบคลังข้อมูลงานวิจัยไทย อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษาพบว่า ผู้ใช้บางส่วนยังคงประสบปัญหาด้านการเข้าถึงบทความวิจัยภาษาต่างประเทศ และข้อมูลฉบับเต็มของรายงานการวิจัย

6.2.2 ด้านลักษณะการบริการ พบว่า การบริการข้อมูลวิจัยด้านข่าวส่วนใหญ่เป็นการบริการในลักษณะของการบริการสืบค้นข้อมูล และการบริการตอบคำถามและช่วยการวิจัย ได้แก่ คำแนะนำเกี่ยวกับการประมวลผลข้อมูลวิจัย การใช้เครื่องมือทางสถิติเพื่อการวิจัย การทำบรรณานุกรม การชี้แหล่งเพื่อการแสวงหาข้อมูลวิจัย หรือ การเผยแพร่ข้อมูลวิจัย ซึ่งเป็นบริการดั้งเดิมที่มีการจัดให้บริการอยู่แล้วในห้องสมุด

อย่างไรก็ตาม ในด้านการบริการอบรมเพื่อสร้างความฉลาดรู้ทางข้อมูลนั้น พบว่าการอบรมที่จัดขึ้นจะมุ่งเน้นไปที่การให้ความรู้เกี่ยวกับวิธีและแหล่งสารสนเทศเพื่อการแสวงหาข้อมูลวิจัย เป็นหลัก และพบว่าหน่วยงานทุกแห่งยังไม่มีการจัดบริการ หรือการดำเนินการเพื่อ

สร้างการรับรู้และส่งเสริมการสร้างวัฒนธรรมข้อมูล รวมถึงเพื่อสร้างความตระหนักถึงความสำคัญของข้อมูลวิจัย และการจัดการข้อมูลวิจัยด้านข่าวเพื่อการดำเนินงานทั้งในระดับนักวิจัยและระดับหน่วยงาน

6.2.3 ด้านช่องทางการบริการ หน่วยงานบริการข้อมูลวิจัยด้านข่าวทุกแห่ง จัดช่องทางการให้บริการแบบอิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ และสื่อสังคม ได้แก่ Facebook Line Twitter และ YouTube เพื่อให้บริการสารสนเทศงานวิจัยด้านข่าวแก่ผู้ใช้บริการ และเว็บไซต์ของหน่วยงานเพื่อให้ผู้ใช้บริการได้ศึกษาและทดลองค้นคว้าข้อมูลด้วยตนเอง หน่วยงานบริการให้ข้อมูลคำแนะนำเกี่ยวกับวิธีการใช้งานฐานข้อมูล และระบบสืบค้นเบื้องต้นในรูปแบบของเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ และวิดีโอสอนการใช้งาน รวมถึงการรวบรวมเว็บไซต์แหล่งข้อมูลที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ผู้ใช้ได้เลือกใช้เพื่อสืบค้นข้อมูลที่ตนต้องการ

6.2.4 ด้านเทคโนโลยีที่ใช้ในการบริการ จากการศึกษาพบว่า หน่วยงานบริการข้อมูลวิจัยด้านข่าวทุกแห่งมีเว็บไซต์ของหน่วยงานเพื่อใช้เป็นช่องทางการเผยแพร่ข้อมูลและให้บริการสืบค้นข้อมูลวิจัยของหน่วยงาน นอกจากนี้ หน่วยงานบริการข้อมูลวิจัยด้านข่าวบางแห่ง มีคลังความรู้ หรือคลังสถาบันเพื่อให้บริการข้อมูลวิจัยด้านข่าวและการเกษตรแก่ผู้ใช้บริการ ซึ่งรองรับการจัดการสารสนเทศงานวิจัยฉบับดิจิทัลในรูปแบบไฟล์เอกสาร การเผยแพร่แบบเปิด และการเชื่อมโยงข้อมูลจากระบบฐานข้อมูลของหน่วยงานภายนอก เพื่อให้สามารถสืบค้นข้อมูลงานวิจัยที่ต้องการได้ภายในหน้าจอเดียว (Single window)

7. การอภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษาสภาพการบริการข้อมูลวิจัยด้านข่าวในไทย พบว่า การบริการข้อมูลวิจัยด้านข่าวมุ่งให้บริการข้อมูลวิจัยในลักษณะของผลการวิจัยเป็นหลัก โดยให้บริการสืบค้นข้อมูลผ่านช่องทางออนไลน์ และสามารถเข้าถึงเอกสารฉบับเต็มได้บางรายการเท่านั้น เนื่องจากความไม่ชัดเจนด้านการอนุญาตสิทธิการใช้งานจากเจ้าของข้อมูล ในด้านลักษณะการบริการพบว่า การบริการมีลักษณะเป็นการบริการพื้นฐาน ซึ่งจัดให้บริการอยู่แล้วภายในห้องสมุดทั่วไป เช่น บริการตอบคำถาม หรือบริการสืบค้นข้อมูล ส่วนการบริการในลักษณะของการอบรมและการสร้างการรับรู้เกี่ยวกับการจัดการข้อมูลวิจัยนั้นยังไม่มีบริการดังกล่าวในหน่วยงานบริการข้อมูลวิจัยด้านข่าวในไทย ทั้งนี้ จากผลการวิจัยดังกล่าวผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลการศึกษาดังต่อไปนี้

7.1 ด้านความต้องการข้อมูลวิจัยด้านข่าว จากการศึกษาพบว่า ผู้ใช้บริการมีความต้องการข้อมูลวิจัยด้านข่าวในลักษณะข้อมูลวิจัยฉบับเต็ม และบทความวิจัยภาษาต่างประเทศเพื่อใช้ในการพัฒนาโครงการวิจัยและดำเนินการวิจัยเป็นลำดับแรก ส่วนความต้องการเกี่ยวกับข้อมูลวิจัย หรือข้อมูลดิบยังไม่ปรากฏชัดเจน ที่เป็นเช่นนี้ อาจเกิดจากเหตุผลด้านรูปแบบการวิจัย

ด้านข่าวและทัศนคติของนักวิจัย โดยพบว่า รูปแบบการวิจัยด้านข่าวของนักวิจัยด้านข่าวในไทยนั้น มักดำเนินการแสวงหาและผลิตชุดข้อมูลวิจัยขึ้นเอง เนื่องจากการวิจัยด้านข่าว มักเป็นงานวิจัยเชิงทดลองที่มีการควบคุมตัวแปร และสภาพแวดล้อมในการวิจัย ซึ่งในขณะการทดลองจำเป็นต้องมีการปรับปรุงและแก้ไขข้อมูลวิจัยตามสภาพสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปในการทดลองตลอดระยะเวลาของโครงการ ข้อมูลวิจัยที่ใช้ในการศึกษาจะได้รับการเก็บข้อมูลจากการทดลองเป็นหลัก จึงอาจทำให้นักวิจัยไม่มีความต้องการใช้ข้อมูลวิจัยจากแหล่งภายนอกมากนัก ด้านทัศนคติของนักวิจัยนั้น จากผลการศึกษาด้านสภาพการจัดการข้อมูลวิจัยด้านข่าวในไทย พบว่านักวิจัยบางรายไม่ต้องการใช้ข้อมูลวิจัยของผู้อื่น เพราะมองว่าเป็นสิ่งที่ไม่ควรทำ และความไม่มั่นใจในคุณภาพของข้อมูลวิจัยที่ได้มาจากผู้อื่น ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Diekmann (2012) ที่พบว่า นักวิจัยมีความกังวลในคุณภาพของข้อมูล โดยเฉพาะข้อมูลวิจัยในการทดลองในภาคสนามที่ความหลากหลายในทางชีวภาพและสภาพแวดล้อม หากผู้อื่นนำข้อมูลเหล่านั้นไปใช้ อาจมีการตีความข้อมูลที่ไม่ถูกต้องก็เป็นได้

7.2 ด้านสภาพการบริการข้อมูลวิจัย พบว่า สภาพการบริการข้อมูลวิจัยในไทยนั้น ยังไม่มีความชัดเจน เป็นการจัดการบริการโดยการขยายการบริการที่มีอยู่เดิม เช่น บริการสืบค้นข้อมูล การบริการชี้แหล่งข้อมูล เนื่องจากหน่วยงานในการศึกษาในครั้งนี้อยู่ทุกแห่งขาดนโยบายการบริการข้อมูลวิจัยอย่างเป็นทางการเป็นลายลักษณ์อักษร ซึ่งนโยบายการบริการข้อมูลวิจัยนั้น ถือเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการจัดการบริการข้อมูลวิจัย ทั้งนี้อาจเกิดจากการขาดนโยบายการจัดการข้อมูลวิจัย และการให้ความสำคัญต่อการจัดการข้อมูลวิจัยในฐานะแนวปฏิบัติที่ดีของการวิจัย ทั้งจากหน่วยงานระดับชาติ และหน่วยงานในระดับสถาบัน ทำให้การบริการข้อมูลวิจัยในฐานะของการบริการเพื่อสนับสนุนการจัดการข้อมูลวิจัยยังไม่มีความชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Redkina (2019) ที่พบว่า การบริการข้อมูลวิจัยในประเทศรัสเซียยังไม่แพร่หลายเท่าที่ควร เนื่องจาก การขาดการสร้างการรับรู้เกี่ยวกับความสำคัญของการจัดการข้อมูลวิจัยซึ่งเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการวิจัย และการขาดนโยบายการจัดการข้อมูลวิจัยที่เด่นชัดทั้งในระดับชาติ และในระดับสถาบัน

7.3 ด้านลักษณะของการบริการข้อมูลวิจัย จากการศึกษาพบว่า การบริการข้อมูลวิจัยด้านข่าวในไทยส่วนใหญ่อยู่ในลักษณะของการให้คำปรึกษา และความช่วยเหลือเกี่ยวกับการจัดการข้อมูลวิจัยตามการร้องขอของผู้ใช้บริการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Cox et al. (2019) ที่สำรวจการบริการข้อมูลวิจัยของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาในหลายประเทศ และงานวิจัยของ Huang et al. (2020) ซึ่งศึกษาการบริการข้อมูลวิจัยในห้องสมุดมหาวิทยาลัยในสาธารณรัฐประชาชนจีน ซึ่งพบว่า การบริการข้อมูลวิจัยที่จัดขึ้นมากที่สุด คือ การบริการในลักษณะของการตอบคำถามและให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการจัดการข้อมูลวิจัย ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากการบริการในลักษณะของการตอบคำถามและให้คำปรึกษาเกี่ยวกับข้อมูลและสารสนเทศจัดเป็น

บริการที่มีในห้องสมุดเกือบทุกแห่ง การบริการข้อมูลวิจัยในลักษณะของการบริการให้คำปรึกษา จึงสามารถริเริ่มได้ง่าย โดยการขยายขอบเขตการบริการตอบคำถามทั่วไปให้ครอบคลุมถึงระดับข้อมูลวิจัย ในฐานะของทรัพยากรสารสนเทศชนิดหนึ่งที่ห้องสมุดจำเป็นต้องจัดให้บริการ (Tenopir et al., 2019)

8. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

เพื่อให้การบริการข้อมูลวิจัยด้านข่าวในประเทศไทยสามารถรองรับการจัดการและการบริการข้อมูลวิจัยในระดับข้อมูลดิบ และช่วยส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากข้อมูลวิจัยอย่างคุ้มค่า ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะจากผลการศึกษาดังต่อไปนี้

8.1 หน่วยงานบริการข้อมูลวิจัยด้านข่าวควรจัดทำนโยบายการจัดการจัดการข้อมูลวิจัยขององค์กรอย่างเป็นลายลักษณ์อักษรครอบคลุมทั้งข้อมูลวิจัยฉบับเต็มและชุดข้อมูลวิจัย เพื่อรองรับการจัดการข้อมูลวิจัยด้านข่าว โดยเฉพาะด้านการสงวนรักษาข้อมูลวิจัย เพื่อให้ข้อมูลวิจัยที่หน่วยงานจัดเก็บและให้บริการสามารถใช้งานและเข้าถึงได้ในระยะยาว

8.2 หน่วยงานบริการข้อมูลวิจัยด้านข่าวควรสร้างการรับรู้เกี่ยวกับความสำคัญของข้อมูลวิจัยและการจัดการข้อมูลวิจัยให้แก่ักวิจัยอย่างแพร่หลาย ด้วยการจัดการบริการเพื่อสร้างความตระหนักรู้ได้แก่ การจัดทำเว็บไซต์เพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการข้อมูลวิจัย การรวบรวมแหล่งความรู้ด้านการจัดการข้อมูลวิจัยเพื่อให้ผู้ใช้บริการสามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง การจัดกิจกรรมนิทรรศการเคลื่อนที่เกี่ยวกับการจัดการข้อมูลวิจัย ณ หน่วยงานวิจัยด้านข่าว เป็นต้น

8.3 หน่วยงานบริการข้อมูลวิจัยด้านข่าวควรจัดเตรียมความพร้อมด้านบุคลากร โดยเฉพาะด้านทักษะการจัดการข้อมูลวิจัย เพื่อให้บุคลากรมีความพร้อมและความมั่นใจในการให้บริการข้อมูลวิจัยด้านข่าวแก่ผู้ใช้บริการ และรองรับการพัฒนาการบริการข้อมูลวิจัยด้านข่าวต่อไปในอนาคต

เอกสารอ้างอิง/References

- น้ำทิพย์ วิกาวิน. (2559). *มาตรฐานการรับรองคุณภาพข้อมูลวิจัยในคลังสารสนเทศสถาบันที่เหมาะสมกับมหาวิทยาลัยไทย*. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- รุจเรขา วิทยาวุฒิกุล. (2557). *การพัฒนาแบบจำลองเครือข่ายทางสังคมเพื่อเพิ่มผลผลิตงานวิจัยของอาจารย์ในมหาวิทยาลัยวิจัยไทย* [วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สุกัญญา เรื่องสุวรรณ. (2554). การวิเคราะห์ระบบสารสนเทศด้านการวิจัยจากเว็บไซต์ของมหาวิทยาลัยวิจัย. *วารสารสารสนเทศศาสตร์*, 29(3), 81-96.
- Ahmadi, N. A., Jano, Z., & Khami, N. (2016). Analyzing crucial elements of research data management policy. *International Business Management*, 10(17), 3847-3852.
- Angeliki, A., Jennifer, R., & Geoff, W. (2021). Research Data Management (RDM) and the Evolving Identity of Academic Libraries and Librarians: A Literature Review. *New Review of Academic Librarianship*, 1-17.
<https://doi.org/10.1080/13614533.2021.1964549>
- Briney, K., Goben, A., & Zilinski, L. (2015). Do you have an institutional data policy? A review of the current landscape of library data services and institutional data policies. *Journal of Librarianship and Scholarly Communication*, 3(2), 1-25.
<https://doi.org/10.7710/2162-3309.1232>
- Chiware, E., & Mathe, Z. (2015). Academic libraries' role in Research Data Management Services: a South African perspective. *South African Journal of Libraries & Information Science*, 81(2), 1-10. <https://doi:10.7553/81-2-1563>
- Cox, A. M., Kennan, M. A., Lyon, L., Pinfield, S., & Sbaffi, L. (2019). Maturing research data services and the transformation of academic libraries. *Journal of Documentation*, 75(6), 1432-1462. <https://doi.org/10.1108/JD-12-2018-0211>
- Cox, A., & Verbann, E. (2018). *Exploring research data management*. Facet.
- Diekmann, F. (2012). Data practices of agricultural scientists: Results from an exploratory study. *Journal of Agricultural and Food Information*, 13(1), 14-34.
<https://doi:10.1080/10496505.2012.636005>
- Henderson, M. E. (2016). *Data management: A practical guide for librarians*. Rowman & Littlefield.

- Huang, Y., Cox, A. M., & Sbaffi, L. (2021). Research data management policy and practice in Chinese university libraries. *Journal of the Association for Information Science and Technology*, 72, 493-506. <https://doi.org/10.1002/asi.24413>
- Jones, S. (2014). The range and components of RDM infrastructure and services. In G. Pryor (Ed.). *Deliveries research data management services* (pp. 89-114). Facet Publishing.
- Kahn, M., Higgs, R., Davidson, J., & Jones, S. (2014). Research Data Management in South Africa: How We Shape Up. *Australian Academic & Research Libraries*, 45(4), 296-308. <https://doi:10.1080/00048623.2014.951910>
- Keller, A. (2015). Research Support in Australian University Libraries: An Outsider View. *Australian Academic & Research Libraries*, 46(2), 73-85. <https://doi:10.1080/00048623.2015.1009528>
- Piorun, M. E. (2013). *E-Science as a Catalyst for Transformational Change in University Research Libraries* (UMI Number 3586976) [Doctoral dissertation]. ProQuest Dissertations & Theses.
- Pryor, G., Jones, S., & Whyte, A. (2014). *Delivering research data management services: fundamentals of good practice*. Facet.
- Rans, J., & Whyte, A. (2017). *Using RISE the research infrastructure self-evaluation framework v1.1*. Digital Curation Centre.
- Recker, A., Müller, S., Trixa, J., & Schumann, N. (2015). Paving the Way for Data-Centric, Open Science: An Example from the Social Sciences. *Journal of Librarianship & Scholarly Communication*, 3(2), 1-17. <https://doi:10.7710/2162-3309.1227>
- Redkina, N. S. (2019). Current trends in research data management. *Scientific and Technical Information Processing*, 46(2), 53-58. <https://doi.org/10.3103/S0147688219020035>
- Schirwagen, J., Cimiano, P., & Ayer, V. (2019). Expanding the Research Data Management Service Portfolio at Bielefeld University According to the Three-pillar Principle Towards Data FAIRness. *Data Science Journal*, 18(6). 1-10.
- Smith II, P. L. (2014). *Exploring the Data Management and Curation (DMC) Practices of Scientist in Research Labs Within a Research University* (UMI Number 3638079) [Doctoral dissertation]. ProQuest Dissertations & Theses.

- Sykes, J. (2008). Managing the UK's research data: Towards a UK research data service. *New Review of Information Networking*, 14(1), 21-36.
<https://doi:10.1080/13614570908953556>
- Tenopir, C., Allard, S., Baird, L., Sandusky, R., Lundeen, A., Hughes, D., & Pollock, D. (2019). Academic librarians and research data services: attitudes and practices. *Information Technology and Libraries Journal*, 1, 24-37.
- Tenopir, C., Sandusky, R. J., Allard, S., & Birch, B. (2013). Academic librarians and research data services: Preparation and attitudes. *IFLA Journal*, 39(1), 70-78.
<https://doi:10.1177/0340035212473089>
- Williams, S. C. (2012). Data Practices in the Crop Sciences: A Review of Selected Faculty Publications. *Journal of Agricultural and Food Information*, 13(4), 308-325.
<https://doi:10.1080/10496505.2012.717846>